

Birgit Henriksen, Susana S. Fernández,
Hanne Leth Andersen og Dorte Fristrup

Hvorfor gør jeg det, jeg gør?

Refleksionshåndbog for sproglærere

Samfundslitteratur

Indholdsfortegnelse

INDLEDNING

Hvorfor en refleksionshåndbog for sproglærere?	9
Formålet med bogen	9
Lærerkognition – fokus på egne refleksioner	10

KAPITEL 1

Lærerkognition og lærermotivation – den reflekterende praktiker	15
1.1 Lærerkognition – lærerens mentale liv	15
Kritisk refleksion som forudsætning for praksisændring	16
Kompleksitet i lærerkognition	17
Samspillet mellem viden, erfaringer og praksis – indledende refleksioner over egne lærererfaringer	21
1.2 Lærerens motivation	23
Motivation for professionen	23
Motivation i undervisningen	24
Kompetenceudvikling styrker motivationen	27
Samarbejde styrker motivationen	28

KAPITEL 2

Lærerens udvikling	31
2.1 Lærertyper og undervisningsfokus	31
2.2 Faser i erfaringsopbygning	33
Niveau 1: Den nyuddannede sproglærer	36
Niveau 2: Den avancerede begynder	36
Niveau 3: Den kompetente sproglærer	37
Niveau 4: Den kyndige sproglærer	37
Niveau 5: Eksperten – den fremragende underviser	37
2.3 Den reflekterende praktiker – individuelt og kollegialt	40
Aktionsforskning og aktionslæring i sprogundervisningen	41
2.4 Forventninger og kontekst	43
Forventninger til eleverne	43
Kontekstfaktorer	45
2.5 Holdninger og effekter af pædagogisk udvikling	47
Kognitiv forandring og praksisændring – effekten af efteruddannelse?	50

KAPITEL 3

Sprogundervisning fra forståelse til praksis	53
3.1 Sprogsyn, læringssyn og kultursyn	53
Sprogsyn – sprog som kommunikation	56
Sproglæringssyn	58
Kultursyn	60
3.2 Elevsyn – motivation og læringstilgange	61
Motivation og indsigt i læringstilgange	62
Motivationsteorier	63
Det fremmedsproglige "selv" i fremmedsprogsundervisningen	63
Sproglæringsstrategier og læringsstile	65
3.3 Kommunikativ undervisning og tasks i den fagdidaktiske litteratur	68
Hvornår er kommunikativ undervisning kommunikativ?	70
Den kommunikative task	71
Lærerkognitionsforskning om det kommunikative klasserum	75
3.4 Digitaliseringens muligheder: gaming, sproglig korrektion og oversættelsesprogrammer	79
Holdninger til teknologi i lærerkognitions litteraturen	80
Gaming	83
Oversættelsesprogrammer og grammatisk korrektion	84

KAPITEL 4

Indhold i undervisningen	89
4.1 Ordforråd	89
Fokus på ord	90
Almindelige ord, faglige ord og akademiske ord	91
Chunks – de faste ordforbindelser	94
Hvilke processer er centrale for udvikling af et 'godt' ordforråd?	96
Behovet for et stort ordforråd for den avancerede sprogelev	100
Sprogpædagogisk forskning om undervisning i ordforråd	102
Ordforrådsundervisning i undersøgelser om lærerkognition	105
4.2 Grammatik	108
Grammatikundervisning i den sprogdidaktiske litteratur	109
Grammatikundervisning i undersøgelser om lærerkognition	113
4.3 Interkulturel kompetence	118
Interkulturel kommunikativ kompetence og dannelse	120
Interkulturel kompetence i den sprogdidaktiske litteratur	121
Det kulturelle og det interkulturelle	121
Interkulturel kommunikativ kompetence (IKK)	124
IKK-fremmede arbejdsformer	127
Interkulturel kompetence i undersøgelser om lærerkognition	130

KAPITEL 5

Færdighedslæring: lytte og tale, læse og skrive	135
5.1 At lytte	137
Lytteprocessen	137
Lyttestrategier	139
Lytning i lærerkognitionsforskningen	140
Udvikling af lyttekompetence	141
Tendens til at overse lytning	143
5.2 At tale	144
Mundtlighed og feedback	147
Mundtlighed i lærerkognitionsstudier	149
5.3 At læse	152
At læse for at lære og at lære at læse	154
Forberedelse inden læsning	158
Gennemgang af tekst i undervisningen	159
5.4 At skrive	160
Korrektiv feedback på skriftlighed	162
Skriftlighed og feedback i lærerkognitionsstudier	164
Efterord	167
Referencer	169
Indeks	181